

קונטרס

משעינות החיים

דברי תורה

מב"ק מרן אדמו"ר זצוקללה"ה

חג השבועות תשפ"ה • גליון תפב

פה יוצאן סיטי יצ"ו

©

כל הזכויות שמורות

י"ל ע"י

מכון שלמה משנתו

להוצאת ד"ת של כ"ק מרן אדמו"ר זצוקללה"ה

שע"י איגוד חסידי צאנז זוועהיל

להערות והארות

או להזמנת הגליון נא לפנות לטעל:

201-455-7269

בארה"ק:

052-712-6945

דוא"ל:

mayunoshachaim@gmail.com

דרוש לחג השבועות

תשס"ו

בגמרא שבת (פ"ח ע"א) דרש ההוא גלילאה עליה דרב חסדא בריך רחמנא דיהב אוריין תליתאי לעם תליתאי ע"י תליתאי ביום תליתאי בירחא תליתאי כמאן כרבנן, ויתיצבו בתחתית ההר א"ר אבדימי בר חסא מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם, א"ר אחא בר יעקב מכאן מודעא רבה לאורייתא.

והנה בשמנה לחמו (בדרוש ראשון לחג השבועות) כתב לחבר הסמיכות הדרש דההוא גלילאה להאי דרש דויתיצבו בתחתית ההר וגו' מלמד שכפה עליהם ההר כגיגית ויבואר להלן בדבריננו, ונראה לומר דהנה בתוס' (ד"ה מודעא רבה) הקשו והא דאמר בנדרים (כ"ה ע"א) שכרת משה ברית עם ישראל על התורה ומצות והשביעם על כך, ובפרק אלו נאמרינן (סוטה ל"ז ע"ב) שקבלו את כל התורה בהר גריזים ובהר עיבל, אור"ת דע"פ הדיבור היה והרי כבעל כרחם אבל בימי אחשורוש קבלו מדעתם מאהבת הנס.

ובמרדכי (פ"ג דמסכת שבועות) כתב והקשה ר"י הא דאמר בשבת פרק ר"ע ויתיצבו בתחתית ההר מלמד שכפה עליהם ההר כגיגית וא"ר אחא ב"ר יעקב דא מודעא רבה לאורייתא וא"ר רבא הדר קבלוה בימי אחשורוש, אמאי לא קאמר הדר קבלוה בערבות מואב, ותירץ ר"י דהתם נמי יראים מהקב"ה שמא לא יביאם לארץ ישראל שהיה להם ליכנס לאלתר, ומכאן היה דין רבינו מאיר ק"ו דהכא אי לאו דהדר קבלוה בימי אחשורוש מחמת שמחת הנס לא מיענשי אשבועתא דערבות מואב אע"ג דא"ל על דעת המקום ועל דעתי כי היכי דלא ליהוי הפרה אשבועתייהו כלל, אפ"ה כיון דאנוסים עפ"י הדבור מפחד שלא יביאם לאר"י ושמא ינעם במדבר קרי ליה אנוס ולא מענשי עלה, ואע"ג דבעשיית רצונו יש קבול שכר מה שאין הפה יכול לדבר, כ"ש וכ"ש בשר ודם המאנס את חבריו ומיסרו ומשביעו לדעתו דבעשיית רצונו אין כאן

קבול שכר כלל רק שיפטור אתו ולא ייסרנו עוד שאין באותו חרם ממשות כלל ע"כ.

ובשו"ת מהרי"ק (שורש קס"ד) כתב בשם רבינו תם שאם קדש אדם אשה כדת משה וישראל ולבסוף אין האשה חפצה אין לכופו לא בישראל ולא בדיני אומות העולם, אך אם נחבש בידי א"ה בשביל מס או דבר אחר יכולין לומר לו לא נעזוב לך להתירך מתפיסה אם לא תגרש פלונית בגט כשר, ואין זו כפיה כיון שאין עושין לו דבר רע כי אם למנוע מלעזור לו, וכן הביא כן מהסמ"ג בפשיטות דבכה"ג ע"י מניעת הטובה לא חשוב אונס, דאל"כ למה נענש צדקיהו על כי נשאל על שבועתו ואמאי מגנהו הכתוב באמרו ובזה אלה להפר בריתי, והלא היתה השבועה באונס שהיה ירא שאם לא היה נשבע לו שלא היה מוציאו ממאסר, אלא ודאי דבכה"ג לא חשיב אונס כיון שאין עושה עמו רע כי אם נמנע מלהטיב לו

ואין להקשות על דברי ממה שתתן ר"י דהא דלא קאמר הדר קבלוהו בערבות מואב דהתם נמי יראים מהקב"ה שלא יכניסם לארץ שהיה להם ליכנס לאלתר, ומתוך כך הוכיח רבינו מאיר דשבועה באונס לאו כלום הוא דאלמא דקרי אונס מניעת הטובה כי התם שהיו יראים פן ימנע הקב"ה מלהכניסם לארץ, שהרי איכא שינויי' אחרינא בתוס' בשבת פרק ר"ע שכתבו דהתם עפ"י הדיבור היה והרי כבעל כרחם שכבר כפה עליהם את ההר כגיגית (עיי"ש במהרי"ק שאין ממש כך לשונו כלשון התוס' שם), הרי לך שלא יוכרח לומר תירוצו של ר"י אליבא דכו"ע מתוך הקושיא דהדר קבלוהו בימי משה וכו', וא"כ נוכל לומר דס"ל לרבינו תם והסמ"ג כאותו תירוצ' שתירצו התוס' אפי' את"ל דפליג עלייהו תירוצו של ר"י (עיי"ש בתוס' בשבת שכתבו כן בשם ר"ת והוא לשיטתו דמניעת הטובה אינו אונס).

וכתב עוד המהרי"ק ועוד נראה לע"ד דבר פשוט דאפילו ר"י עצמו מודה דלא חשיב אונס בכיוצא בנדון שאנו עומדים עליו וחלילה לומר כן ואע"ג שתתן דהא דלא קאמר הדר קבלוהו בימי משה משום דהתם נמי יראים שלא יכניסם לא"י, שאני התם שכבר נתנה להם מורשה ועליהם נאמר וטפכם אשר אמרתם לבז יהיה והבאתי אותם וגו', ואם לא היה מכניסם לארץ הוה חשוב אונס דפשיטא דמי שהוא עושה דבר מפני יראתו שלא יטלו את שלו דחשיב אונס, והכא נמי הוה כאלו היה הקב"ה נוטל מהם מה שזכו כבר, והיינו דקאמר ר"י שהיה להם ליכנס לה לאלתר כלומר והוה כאלו זכו בה כבר ומשו"ה חשיב

אונס, אבל מי שהוא עושה איזה דבר מפני יראתו שמא ימנע חבירו מלעשות עמו טובה והוא לא זכה עדיין באותה טובה כלל כיוצא בנד"ד לענ"ד שאין כאן שום אונס וז"פ, עכ"ל.

והנה בפרשת דרכים (דרך הערבה דרוש שנים ועשרים) הביא דברי המהרי"ק וכתב שסברא זו שכתב שארץ ישראל מוחזקת היא בידם, לא נפלת ולא רחוקה היא וכבר הארכנו להוכיח בראיות מכמה דוכתי שאברהם זכה בא"י משעה שנתנה לו ואמר לו השי"ת לזרעך נתתי את הארץ הזאת וגו' (בראשית טו, יח).

ובחז"ל בבא בתרא (ק"ט ע"ב) נסתפקו שם אי אר"י מוחזקת לנו מאבותינו, עד"ז שאמר לו הקב"ה לאברהם (בראשית י"ג י"ז) קום התהלך בארץ לאורכה ולרחבה ובגמ' (שם ק' ע"א) שאברהם קנה הארץ בהילוך, והקשה היפה תואר (ב"ר פרשת לך) היאך קנאו בזה הרי הקב"ה א"ל קום התהלך לאורכה ולרחבה והוא לא הלך אלא לאורכה, ותי' דע"כ אתיא כהמ"ד דו' לחלק והכוונה היתה או לאורכה או לרחבה עכ"ד. עכ"פ נמצא דלמ"ד ו' לחלק א"י מוחזקת לנו דאברהם קנה א"י אף שלא הלך רק לאורכה, אבל למ"ד ו' להוסיף א"כ לא קנה אברהם את הארץ דבעינן ארכה ורחבה והוא הלך רק לאורכה ולא לרחבה, ולפ"ז א"א לומר כהמהרי"ק דחשיב אונס דהוה כאלו נטלה מהם את הארץ.

ובשמנה לחמו ביאר השייכות בד"ז משום שאנו מברכין את שמו יתברך שזיכנו בזה יותר מכל אומה ולשון, ונתן לנו את התורה וע"ז אמר בריך רחמנא, אך אם תאמר שהרי החזיר התורה על כל האומות ולא רצו לקבלה, ואלמלי היו רוצים ג"כ לקבל את התורה הי' נותן להם, וא"כ מאי רבותא דידן ולזה סידר הגמ' והביא דרש זה ויתיצבו בתחתית ההר מלמד שכפה עליהם ההר כגיגית וכו', וא"כ בזה הורה שרצונו ית' ליתן דוקא לישראל ולא לאוה"ע דאלמלי היה רצונו ליתן להן התורה הק' למה לא כפה עליהם ההר כגיגית, וכאשר באמת לעתיד יטענו האומות ויאמרו כלום כפית עלינו כמו שכפית על ישראל כדאיתא בריש מס' ע"ז (ב' ע"ב). ומדלא כפה על האומות לכך חייבים אנחנו להחזיק טובה להקב"ה לזה אמר בריך רחמנא על שנתן לנו התורה. אך אם תאמר דלמא לאו מטעם זה כפה עלינו ההר כגיגית דיש עוד חמשה טעמים אחרים ולזה כיון ההוא גלילאה ואמר כל השבחים האלו לסתור הטעמים וע"כ שכפה עלינו ההר מפני חיתבן אלינו. ולזה כיון ההוא גלילאה ואמר דיהב אוריין

תלתאי היינו תורה נביאים וכתובים ובזה נדחה א' מה' הטעמים. וכתב לפרש רק על אחד מהטעמים, ואמירנו ואוסיף על דבריו.

דהנה איתא בספר מעשה השם על מאמר הקרא דויתיצבו תחתית ההר, דההר היה כמו חופה דהקב"ה התנהג עם ישראל בשעת מתן תורה כחתן וכלה, ואיתא בס' ברכת שמואל (פרשת יתרו) טעם דנתן לן הקב"ה אוריין תלתאי משום דבג' דרכים האשה נקנית, ובריש קידושין האשה נקנית בג' דרכים ובגמ' (ג' ע"א) למעוטי חופה דאינו קונה. והשתא יובן דהאי גלילאי דרש ואמר בריך רחמנא דיהב אוריין תליתאי דהאשה נקנית רק בג' דרכים, ולמעוטי חופה שאינו קונה וא"כ אא"ל דויתיצבו תחתית ההר היינו חופה וע"כ שכפה עליהם ההר כגיגית ומוכח דרצונו ליתן רק לישראל, עכ"ד השמנה לחמו.

ונראה לי להוסיף דהנה בגמ' קידושין (ט' ע"ב) בביאה מנ"ל וכו', ובעלה (דברים כד, א) מלמד שנקנית בביאה אי מהתם הו"א עד דמקדש והדר בעיל וכו' ופריך נערה המאורסה היכי משכחת לה וכו' משכחת לה שקדשה בשטר, ולפ"ז דכסף וביאה חד קנין הוא והקנין השני הוא שטר אפ"ל לומר דגם חופה קונה כרב הונא (שם ה' ע"א) ואוריין שנתן לנו הקב"ה משום דבג' דרכים האשה נקנית היינו כסף וביאה, ושטר, וחופה, וליכא ילפותא על שכפה את ההר דרצונו ליתן רק לישראל.

וברשב"א שם דהא דאמרינן עד דמקדש והדר בעיל זה תלוי אי אמרינן ו' לחלק עיי"ש, דהרי כתיב כי יקח איש אשה ובעלה ואי אמרינן ו' לחלק פי' הוא כי יקח איש אשה היינו קנין ע"י כסף או ובעלה היינו קנין ביאה, וא"כ אי אמרינן ו' לחלק ואוריין תלתאי הוא משום דבג' דרכים האשה נקנית וע"כ הם כסף שטר וביאה וע"כ דחופה אינה קונה, ומה שכפה עליהם ההר מפני חובתן של ישראל שרצה ליתן התורה רק לישראל, אך אם נאמר דו' להוסיף וכסף וביאה חד קנין הוא אא"ל כן והבן.

ויש לומר שזה שהוסיף ר' אחא בר יעקב מכאן מודעה רבה לאורייתא, ואמר רבא הדר קבלוה בימי אחשורוש דכתיב (אסתר ט, כז) קימו וקבלו היהודים קיימו מה שקבלו כבר, וק' הרי כבר שוב קבלו עוד קודם בערבות מואב, וצ"ל כהר"י שהובא במרדכי דהוה כאונס שהיו מהקב"ה שלא יכניסם לארץ שהיה להם ליכנס לאלתר, וקשה דלמה מקרי אונס הרי פסק ר"ת דבמניעת הטובה אין זה אונס וצ"ל כמ"ש המהרי"ק שאני התם שכבר נתנה להם ואם לא היה

מכניסם לארץ היה חשוב אונס דהוה כנוטל את שלו, וע"כ משום דא"י מוחזקת לנו מאבותינו שקנה אותנו אברהם בהילוך אף שלא הלך לאורכה ולרחבה כמו שא"ל הקב"ה משום דאמרין ו' לחלק, וא"כ קנין כסף דאשה לחוד קונה וכן קנין ביאה והג' דרכים הם כסף שטר וביאה וחופה אינו קונה דויתצבו תחתית ההר לא היה חופה אלא בהכרח שהיה כפיית ההר כגיגית להראות שרצונו ליתן התורה דייקא לישראל, ודו"ק.

דברי תורה לחג השבועות

אֵיתָא במדרש (ילקוט רמז תשע"ד) בשעה שקיבלו ישראל את התורה נתקנאו אומות העולם ואמרו מה ראו אלו להתקרב מכל האומות, סתם פיהם הקב"ה ואמר להם הביאו לי ספרי יחוסים שלכם. וקשה דלמה נתקנאו עכשיו האומות הרי אֵיתָא בחז"ל (עבודה זרה ב:) שהחזירה הקדוש ברוך הוא על כל אומה ולשון ולא קבלוה עד שבא אצל ישראל וקבלוה.

והנראה לומר בזה דהנה ממחרת הפסח התחילו לספור ספירת העומר וסופרים אנו מ"ט ימים עד לחג השבועות, והנה בתורה כתיב עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום אבל הציוו הוא וספרתם לכם ממחרת השבת וגו' שבע שבתות תמימות תהיינה, שצריכים לספור רק מ"ט ימים, וא"כ לכאורה קשה מדוע כתבה התורה תספרו חמשים יום.

ובדברי יחזקאל (לשבועות) מאריך בזה וכתב שכן מצינו גם אצל מלקות דכתיב (דברים כה, ג) ארבעים יכנו לא יוסיף ושיערו חז"ל (מכות כב) ל"ט מלקות, וקשה ג"כ לפי דברי חז"ל למה כתב בתורה ארבעים הוה ליה למימר ל"ט כפסק חז"ל, וכן קשה על חז"ל עצמם שאמרו (תמורה ב.) סופג את הארבעים.

ומבאר הענין בזה דהנה עיקר הספירה הוא לשוב בתשובה בכל העוונות ולקדש ולטהר את עצמו ולתקן המדות, ובאמת לא יוכל האדם לקדש ולטהר עצמו כפי הראוי והנכון לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, וכמו כן לא יוכל לתקן את אשר עוות לגמרי, אך הבורא ב"ה חפץ חסד הוא וצוה על האדם לעשות בכל יכולתו תשובה ולקדש עצמו בכל כוחו, רק שידע האדם זאת בעצמו שלא השלים חקו עדיין ולא יצא ידי חובתו עדיין, ובלב נשבר ונדכה יצפה לרחמי שמים לסיוע דלעילא שהקב"ה ישלים מה שלא יכול הוא.

ולזה רומזים ימי הספירה אשר אנו סופרים שהם כנגד חמשים שערי בינה, וידוע ששער החמשים לא השיג אדם מעולם, לזאת אין אנו מצווים

למנות רק מ"ט ימים נגד מ"ט ימים שעד שם יכולים להשיג ושער החמשים לא השיג אדם מעולם, לכן אמר הכתוב וספרתם לכם וגו' שתספרו מ"ט יום אבל תדע עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום, תספרו מלשון ספיר ויהלום היינו שתספרו בכוונה שלימה ורצויה כ"כ עד שהקב"ה בעצמו ישלים חלקו להאיר אור הקדושה מה שאין ביכולתכם, והיינו שהעיקר לדעת ישאין האדם יכול להשלים בעצמו בלי עזר וסיוע ממרום.

והוא הענין שלמדה לנו התורה דרך ה' אצל מלקות, שכל ענין המלקות שישוב ויתחרט האדם על מעשיו בלב נשבר ונדכה ותמיד יהיה החטא לנגד עיניו על שמרד בבוראו יתברך, ופן ואולי יחשוב האדם שבזה שהב"ד לקו אותו מלקות סר עונו ואינו צריך לשוב עוד, לכן רמזה התוה"ק ארבעים יכנו, אך הב"ד לא ילקו אותו רק ל"ט כדרשת חז"ל, וכשיתבונן האיש בזה שהרי בתורה כתיב ארבעים יכנו והוא לא נלקה רק ל"ט, יבין וישכיל שלא יצא ידי חובתו ועדיין צריך לשוב בתשובה על חטאיו ויהיה כל ימיו בתשובה שטובה מרדות אחת באדם ממאה מלקיות, עכדה"ק של הדברי יחזקאל.

ולזה כשמגיע חג השבועות אחר שסופרים מ"ט יום וחושב באדם שכבר הזדכר לגמרי כל מ"ט הימים וכבר מוכן הוא לקבל התורה, על זה אמרה תורה תספרו חמשים יום שאל תדמה שכבר מוכן אתה, אלא עדיין צריך אתה לעזר ממעל שישלים ספירת החמשים.

ועל זה קינאו האומות העולם שראו בני ישראל אע"פ שאינם מוכנים לגמרי מכל מקום ניגשים לקבלת התורה, ולזה שפיר קינאו שהרי גם בני ישראל אינם מוכנים לקבלת התורה וא"כ מדוע הם מיוחסים יותר לקבל התורה מאנו שאין אנו ראויים לכך, ולזה סתם פיהם הקב"ה ואמר להם הביאו לי ספרי יחוסים שלכם, והיינו שבני ישראל מיוחסים הם בזה שאע"פ שאינם מוכנים לגמרי אבל יודעים הם שאינם מוכנים ורוצים להיות מוכן ועושים הכל שבידם להתכונן כראוי ומקבלים על עצמם קבלות טובות להיטיב מעשיהם, משא"כ הגויים סבורים שיכולים הם לקבל התורה כמו שהם ואין הם משתדלים כלל להיטיב מעשיהם ולעשות הכנה מעצמם, ולזה התורה מגיע לישראל ולא לאומות העולם.

ובהתקרב זמן מתן תורה צריכים לוודאות שלא יהיה שום טענה לאומות העולם מדוע בני ישראל מקבלים התורה ולא הם, שלא יהיה להם

טענה שגם בני ישראל אינם ראויים לקבל התורה, אלא יש להתכונן כראוי בלימוד התורה שנהיה ראויים לקבל התורה ושלא יהיה פתחון פה להאומות.

יעזור השי"ת שתוכלו להתכונן כראוי לקבלת התורה, וידועים דברי הקדושת לוי בתירוצו על קושיית המגן אברהם מדוע אומרים זמן מתן תורתנו בו' סיון הלא הוסיף משה יום אחד מדעתו והתורה לא ניתנה עד ז' בסיון, וכתב שם שבכל דור ודור יורדים ההארות של מתן תורה ממש וזה נעשה ביום ו' סיון היום אשר רצה הקב"ה לתת התורה, וכשמתכוננים כראוי להימים הקדושים ואח"כ בליל שבועות נעורים כל הלילה ועוסקים בתורה אז אפשר לזכות ולהרגיש ההארות של מתן תורה, ולזכות לכל ההשפעות של קבלת התורה.

פנינים לחג השבועות

ידוע קושיית המג"א (ריש סי' תצד) היאך אנו אומרים בשבועות זמן מתן תורתנו הלא קיי"ל כר' יוסי דבשבת נתנה תורה וזה היה ז' סיון, והביא לתרץ בשם הרמ"ע מפאנו דבא לרמוז לנו י"ט שני של גליות, ואפשר דהיינו דקאמר יום אחד הוסיף משה מדעתו.

והנראה לבאר בתוספות נופך וכן מה שנרמז דייקא בזמן מתן תורה ליו"ט שני של גליות, עפ"י מה שכתב באוהחה"ק (שמות יט, ה בד"ה אם שמוע תשמעו) דישאל אמרו נעשה ונשמע על תורה שבכתב וכפה עליהם ההר כגיגית היתה על תורה שבעל פה, ויבואר עפ"ז לשון הכתוב כמין חומר כל אשר 'דיבר' ה' נעשה ונשמע, דיבר רומז על תורה שבכתב, ואמירה לשון רכה קאי על תורה שבעל פה, ועל פי מה שכתב הגר"א (דברי אליהו תהלים קיט, ס) לבאר מאמר דוד המלך ע"ה שרים רדפוני חנם ומדברך פחד לבי, שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב, שרים רדפוני חנם ומדברך פחד לבי שבתורה שבכתב כתיב לא יבוא עמוני ומואבי בקהל ה' והלא דוד המלך יצא מרות המואבית, אבל שש אנכי על 'אמרתך' היינו על מה שדרשו חז"ל בתורה שבע"פ (יבמות סט.) עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית, שבזה היה לו פתחון פה לדוד על שנשא מואבית, והשתא יש לומר דאכן בו' סיון היה מתן תורה שבכתב, והא דהוסיף משה יום אחד מדעתו היה על התורה שבעל פה, שזה הוסיף מדעת עצמו על מה שכתוב בתורה.

ויבואר מה שכתב הרמ"ע מפאנו דבא לרמוז לנו יו"ט שני של גליות, דהנה לילה רומז על תורה שבעל פה דלא איברי לילה אלא לגירסא ומובא במדרש (תנחומא כי תשא סימן לו) דכששהה משה במרום ארבעים יום הכיר בין לילה ליום ע"י הלימוד שלמד אתו הקב"ה, שביום למד אתו תורה שבכתב ובלילה עסק עמו בתורה שבע"פ, נמצא דתורה שבע"פ מרמז על לילה, ולזה היו"ט שני של שבועות שהוא ז' סיון בו ניתנה התורה שבעל פה שזמנה בלילה, מרמז גם על יו"ט שני של גליות שהגלות נמשל ללילה.

(שבועות תש"ע)

בדברי הפייטן (לשחרית יום א) תולדות רום ותחת בהזדעזעם, ובשבעה קולות מנראו בנועם שתים זו שמענו שמעם ולשתי שמועות נחלק קול רעם לגוים קול זעם ולישראל קול נעם, ואמרו הכל מה זה קול מרעם. ונראה לבאר הדברים דאותו הקול נחלק לשתי קולות, להגוים נדמה כי מבול בא לעולם, ולישראל אותו הקול נשמע קול נעים ומתוק, ובהקדם דברי בעל שמן רוקח בספר יבין שמועה (פרשת במדבר אות שיט) לבאר דברי המדרש (ילקו"ש רמז תרפ"ד) בשעה שקבלו ישראל את התורה נתקנאו אומות העולם בהן מה ראו להתקרב יותר מן האומות, סתם פיהן הקב"ה אמר להן הביאו לי ספר יוחסין כשם שבני מביאין, וטענת אומות העולם מבואר בחז"ל (ע"ז ב:; כתיב (דברים לג, ב') ויאמר ה' מסיני בא וזרח משעיר למו וכתיב אלוהו מתימן יבוא וגו' מאי בעי בשעיר ומאי בעי בפארן אמר רבי יוחנן מלמד שהחזירה הקדוש ברוך הוא על כל אומה ולשון ולא קבלוה עד שבא אצל ישראל וקבלוה וגו' אלא כך אומרים לפניו רבונו של עולם כלום כפית עלינו הר כגיגית, וא"כ במה סתם הקב"ה את פיהן במה שאמר להן הביאו לי ספר יוחסין.

ומבאר ענין זה כמין חומר עפ"י משל לסוחר אחד שהיה לו איזה מאות ככר צמר למכור, ובהעיר אשר ישב שמה היו הרבה סוחרים עם צמר, אשר זה דרכם לקנות איזה סך מסוים בבת אחת ולמכור לאחדים, והאיש הזה רצה ג"כ למכור הצמר בבת אחת וידע כי מי שיקנה אצלו הצמר יהי לו רווחא טובא, והוא היה אוהב לאחד מסוחריו הצמר אשר בעירו ואמנם לא רצה שיתרעמו שאר הסוחרים עליו לומר מדוע מכרת הצמר לפלוני ולא לנו, מה עשה המוכר בחר מכל הצמר הגרוע שבתוכה והראה אותו להסוחרים שבאו לקנות וכאשר ראו הסחורה הגרוע מייאנו לקנות, וכאשר בא הסוחר אוהבו לקנות אשר לו רצה למכור הצמר הראהו הצמר המשובחת ונפלאה מאוד, וקנה קנינו ושמח במקחו.

וכאשר נתוודע להסוחרים שסוחר ההוא קנה הסחורה ושמח במקחו, אמרו כפי הנהוג שבעולם יתן לו השי"ת מזל וברכה, כי הסחורה הלז אינה סחורה לפנינו, אמנם אח"כ כשנתוודע להסוחרים שבאמת הצמר היא טובה מאוד רק שהמוכר רימה אותם ולא הראה להם גוף הצמר רק הגרוע שבה אזי באמת הם מתרעמים על המוכר למה הלך עמנו ברמאות, וזה היה ג"כ טענת אוה"ע שכשהלך אצל עשיו ואמר מה כתיב ביה א"ל לא תרצח, ולישמעאל השיב לא תנאף, וכשהראה להם סחורות אלו לא רצו לקבל התורה ורק

לישראל מסרה להם על הסדר שהיא כתובה, והראה להם הקב"ה המתיקות שבתורה שדרכיה דרכי נועם ולכן קיבלו התורה, וע"ז נתקנאו ואמרו מה ראו להתקרב אלו יותר מאלו.

וזה ביאור דברי הפייטן שהשמיע הקב"ה ב' קולות לאומות העולם נדמה כקול רעם וברק וכמבול בא לעולם שהסתיר מהם נועם האמיתי של התורה, ולישראל השמיע הקב"ה קול נעים לפי שרצה שיראו נועם ומתיקות התורה ויקבלו אותה. וזה טעם אכילת הקרעפלעך בשבועות שמן מתן תורתנו שמסתירים הגבינה המתוקה בתוך העיסה, לרמז זאת הענין שהסתיר הקב"ה את הטוב שבתורה לפני אומות העולם בתוך הסחורה הלא טובה, כך שימאסו אומות העולם בהתורה, וישראל יוכלו לקבלה.

(שבועות תש"ע)

במדרש (ילקוט שמעוני תרפ"ד) בשעה שקבלו ישראל התורה נתקנאו עכו"ם בישראל מה ראוי להתקרב יותר מכל האומות א"ל הקב"ה הביאו לי ספר איקונין שלכם וכתבי יחוס שלכם כשם שבני מביאין שנאמר למשפחותם לבית אבותם. וצריך ביאור איזה שייכות יש בין ספר יוחסין לקבלת התורה. ובגמרא (פסחים סח:) הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם, וצ"ב.

והנראה לומר בזה דהנה בני ישראל מתייחסים בכל התורה אחר אבותם כדבר שנאמר למשפחותם לבית אבותם, משא"כ באומות העולם הולכים בתור האם שהם מתייחסים אחר האם כיון שאצל הגוים האם היא ודאי והאב ספק, והענין בזה יש לומר דהנה שלשה שותפים באדם, והנה האם מביאה הגוף לעולם ותפקידה לדאוג לצרכיו הגשמיים של הבן, אבל האב יש שייכות רוחני עם הבן, והוא מלמדו תורה ומחנכו למצוות ומעשים טובים, ולזה בני ישראל מתייחסים אחר האב כיון שעיקר מעשיהם ועסקיהם ברוחניות, שכל מטרתם הוא לעבוד את השי"ת וכל שאר עסקיהם בצרכים גשמיים הוא רק כדי להחזיק את גופם שיוכלו לעבוד את השי"ת באין מפריע. משא"כ האומות העולם עיקר חיותם ועסקם הוא רק הגשמיות, צרכי הגוף להנאתם ולמלאות תאוותם, ולכן הם מתייחסים אחר האם שעיקר חלקה של האם היא בעניני הגשמיות.

ובזה יבואר שפיר מה שהשיב הקב"ה לאומות העולם הביאו לי ספרי יחוס כשם שהביאו בני, והיינו שבני מתייחסים אחר האב לפי שכל שיחם

ושיגם וכל עסקיהם הוא בעניני רוחניות, ולכן ראויים הם לקבל התורה, משא"כ אתם אומות העולם שאתם מתייחסים אחר האם, היינו שכל עסקיכם הוא רק בעניני גשמיות לפיכך אין אתם ראויים לקבלת התורה.

ויבואר גם מדוע בעצרת כולי עלמא מודי דבעינן נמי לכם, כיון שבחג השבועות מוכח ביתר שאת שכל ענינים הגשמיים שיהודי עוסק בה הוא רק בשביל הרוחניות כדי שיוכל לעבוד את השי"ת כראוי, ולכן יש מצוה מיוחדת לעסוק בעניני לכם להראות שגם העניני לכם הוא באמת כולו לה', בכוונה אחת כדי לעשות נחת רוח להשי"ת.

ועד"ז יש לתת טעם לאידך גיסא מה שמנדים שינה בליל שבועות ונשארים ערים ועוסקים בתורה כל הלילה, להראות שמוותרים על כל ענינים גשמיים שכל רצונינו רק לעבוד את השי"ת ולעשות נחת רוח לפניו.

(שבועות תשע"ה)

הנה שמעתי מכ"ק האדמו"ר בעל ישועות משה מו"ז ניץ זצ"ל שנסתלק השנה, לפרש מה שאומרים 'זמן מתן תורתנו' שאם יש לאדם 'זמן' צריך ליתנה להתורה הקדושה, וזהו העבודה בחג השבועות להתבונן בהחשיבות של התורה הקדושה ולקבל על עצמו לנצל כל רגע פנוי להתורה הקדושה, ובודאי אם אדם עוסק לפרנסתו באבנים טובים ומרגליות ומכל אבן הוא מרויח סכום גדול, בודאי אינו מפסיק אף אם אחד נכנס עם 'חדשות' חמה, שכן יודע שבכל רגע הריהו מפסיד סכום גדול, וכן צריך להיות בהתורה הקדושה שגם אם אחרים משיחים בדברים בטלים המושכים אותו, יתגבר על זה ולא יפסיק מלימודו ובכך ירויח פי שנים, ראשונה על שהתגבר על יצרו מלהשתתף בשיחתו, ושנית שכל דיבור ודיבור מהתורה"ק הוא אוצר גדול.

(שבועות תשע"ג)

